

FJORDENS PLANTER

Rejnfan:

Hører til kurvblomst-familien. Flerårig urt. Navnet kommer af ren, et gammelt ord for markskel, hvor planten ofte gror, og fane, der betyder flag. Kaldes også Guldknap. 50-100 cm høj, guldgule blomster samlete i en flad, tæt, halvkærmformet blomsterstand. Blomstrer i juli-september. Vokser på skrænter, markdiger, langs veje mm. Meget udbredt på Enehøje, hvor den har erobret en del af de gamle dyrkningsarealer. Den kan ligefrem udkonkurrere andre planter. Breder sig både ved frø og ved forgrenede jordstængler.

Strandasters:

Hører til kurvblomst-familien.

Den normalt to-årige Strandasters danner det første leveår en bladrosset og først næste år en blomsterstængel på 40-60 cm's højde med blåviolette blomster. Den lever som regel en uset tilværelse i tæt strandengsvegetation, indtil den i juli-august pludselig skyder op, og man ser de smukke blomster. Ofte optræder den i store bestande. Langt hovedparten af strandengens planter stor-trives på græssede enge, og mange er endda i fare for at forsvinde, hvis ikke strandengene bliver græsset. Dette gælder dog ikke for Strandasters, der er en lækkerbissen for strandengens græssende dyr, så den ses kun, hvor dyrene ikke kan græsse.

Strandkarse:

Hører til korsblomstfamilien. Flerårig urt. En grov, 50-70 cm høj, blegt grågrøn plante med en rigtblomstret top. Vokser ofte i store grupper. Blomstrer i juli-august med små, hvide blomster. Frøene i skulperne (frugten) ligner "karsefrø" og dufter ligedan. Strandkarse er da også nært beslægtet med Havekarse, hvis kimplanter vi ofte dyrker i bakker. På Albuen kaldes planten også for Vild Peberrod, da pæle-rodten har samme stærke smag og lugt. Strandkarse vokser ved strande og på strandenge ved kyster med læ. Den er lidt af en karakterplante for lollandske kyster og ikke almindelig i resten af landet.

Strand-Malurt:

Hører til kurvblomst-familien.

Flerårig urt. Hele planten hvidfiltet, blomstrer i august-september. Blomsterne er meget uanselige. Det er plantens frodige, iøjnefaldende løv, der gør den interessant. Løvet har en stærk, krydret lugt. Vokser på strandenge, diger og tangvolde ved de fleste kyster i de indre farvande. Navnet malurt menes at komme af møl-urt,

fordi planten anvendtes mod møl. Den meget nærtstående Have-Malurt er en gammel lægeplante. Det aktive stof er absinth. Planten har haft mange anvendelser: Afkog og udtræk brugtes mod smerter af enhver art, til at rense sår med, mod orm, ja, mod alt muligt. Udtræk i alkohol giver en bitter, en såkaldt malurtdram.

Her kan man måske tale om en snaps med positive bivirkninger - så det er

Håret Høgeurt:

Hører til kurvblomst-familien. Flerårig urt. Der findes mange arter af høgeurt, men Håret Høgeurt er nem at kende, da planten er ganske lav og meget hårlædt på de grågrønne blade. Blomsterne har en smuk citrongul farve. Planten blomster i maj-juni og kun, når solen skinner, så det er om at være heldig med vejret.

Håret Høgeurt breder sig både ved vindbårne frø og udløbere. På Enehøje støder man således nogle steder på et helt tæppe af Håret Høgeurt. Det er enkelte planter, der ved hjælp af udløbere, er blevet 3-4 meter i diameter. Planten er meget almindelig i hele landet på tørre, sandede marker og strandoverdrev. Ved Nakskov Fjord vokser Håret Høgeurt på Enehøje og Albuen.

Tæt blomstret Hindebæger:

Hører til Hindebægerfamilien. Flerårig urt.

En slægtning er Engelskgræs. Vokser på den nedre, salte del af strandenge. Altså strandenge der nogle gange hvert år oversvømmes af højvande. Arten findes især langs de sydøstdanske kyster, men er temmelig sjælden. Blomstrer i juli til september med talrige, små, blå blomster, der sidder i store halvkærme. En meget smuk plante, der nogle steder er truet på grund af indsamling til dekorationsbrug. Planten er en regional interesseart. Det vil sige, at den ikke står på amtets lister over truede eller sårbare arter, men er vigtig at bevare, fordi den er sjælden i Danmark.

Gul Snerre:

Hører til Krapfamilien. Flerårig urt med vandret krybende og vidt forgrenet jordstængel. Træffes ofte på tørre og sandede arealer både inde i landet og ved kysten. De små gule blomster, der sidder i tætte toppe, er stærkt duftende.

Bladene er nåleagtige. Blomstringen finder sted midt i juli.

Ofte støder man på en lysegul variant, der kaldes for Bleggul Snerre. Det er en krydsning mellem gul og den nærtstående Hvide Snerre.

Gul Snerre kaldes også for Jomfru Marias Sengehalm, da den har været anvendt i barselssengen.

Plantens duft og virkning i tørret tilstand skyldes stoffet kumarin, som har en svag giftvirkning, der måske kunne holde bakterier og andet kryb i sengehalm i ro.

På Albuen er Gul Snerre udbredt.

Sand-Hjælme, Østersø-Hjælme og Marehalm:

Hører til græsfamilien. Flerårige. De to arter af Hjælme og Marehalm, der vokser på diget og i klitten, forveksles ofte og kaldes under ét for Marehalm.

På Lollands sydkyst er Sand-Hjælme den mest udbredte. Den kendes på sine grågrønne blade, der under tørke ruller sammen for at beskytte planten mod udtørring.

Sand-Hjælme har desuden bløde, lysegrønne, senere gulhvide blomsterstande.

Østersø-Hjælme vokser kun hist og her og kendes fra Sand-Hjælme ved, at dens blomsterstande er brunlige.

Marehalm har stive blågrå blade og en langt grovere blomsterstand end Hjælme. Marehalm vokser som regel længere tilbage i klitten end Hjælme, da den trives bedst i mere næringsrigt sand.

Planten beskytter sig mod udtørring ved et gråblåt lag af voks og kisel uden på bladene. På billedet ses Sand-Hjælme.

Almindelig Kongepen:

Hører til kurvblomst-familien. Flerårig urt. Alm. Kongepen kan på afstand minde lidt om en mælkebøtte, men blomsterstænglerne er op til 30-40 cm høje. Stænglerne udspringer fra en tæt bladros. De gule blomster ses periodevis i juni-august. Det vides ikke med sikkerhed, hvor plantens ejendommelige navn stammer fra. Sandsynligvis skyldes det den afblomstrede frøstand, der kan minde om en pen. Kongepen er meget almindelig på tørre, sandede marker, mellem klitter og på strandoverdrev.

På Enehøje har planten de senere år bredt sig flittigt på de sandede marker.

Enkelte dage er øen faktisk helt gul af blomstrende Kongepen, men som ved Håret Høgeurt skal man være heldig, for de blomstrer kun i solskin.

Soløje-Alant:

Hører til kurvblomst-familien.

To-årig til flerårig urt. Blomstrer juli-september, hvidfildede/hårede blade. Vokser på enge og overdrev samt på diger og digegrave; næsten altid nær kysten.

Storstrøms Amt antages at være denne sydligt udbredte arts vigtigste område i landet.

Soløje-Alant er i langsom tilbagegang, fordi den har svært ved at klare sig på strandenge uden græsning.

Den er dog for nylig fundet et par steder ved Nakskov Fjord. Blomsterne tiltrækker store mængder sommerfugle. Strandenge gror ofte til med Tagrør, der udkonkurrerer Soløje-Alant. En meget større slægtning Læge-Alant er en gammeldags haveplante.

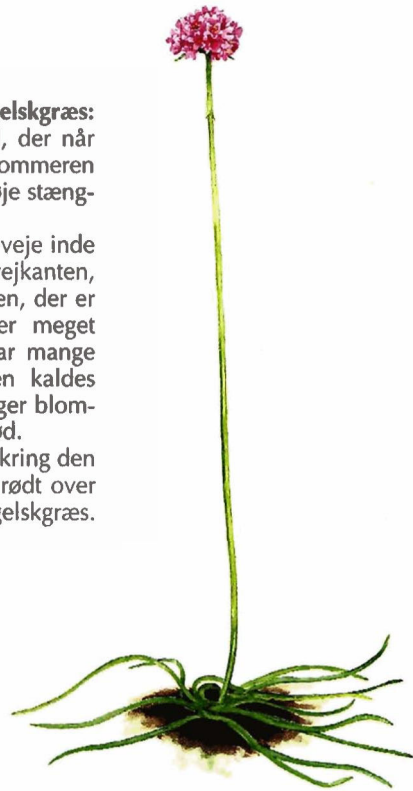

Engelskgræs:

Hører til Hindebæger-familien. Flerårig urt med en ret tyk pælerod, der når langt ned i jorden. Blomstrer især i maj med spredt efterblomstring sommeren igennem. De lyserøde blomster sidder i runde kugler på 10-20 cm høje stængler. Trives især på tørre og sandede strandenge.

En nærtstående variant ses desuden langs veje inde i landet. Her trives den glimrende i vejkanterne, fordi den kan klare at vokse i jorden, der er påvirket af vejsaltet. Planten er meget almindelig i hele landet og har mange lokale kælenavne. På Albuen kaldes den "brødblostm", da man siger blomsterne dufter som nybagt brød.

Kommer man til Albuen omkring den 15.-20. maj er der næsten rødt over det hele af blomstrende Engelskgræs.

Tagrør:

Planten hører til græs-familien.

Tagrør er almindelig og bestandsdannende overalt i landet ved søer og vandhuller, på strandenge og kyster med læ.

Tagrør kan blive op til 4 m høj og er den største danske græsart.

Planten er flerårig og breder sig med krybende, underjordiske jordstængler. Når strandenge bliver græsset, spiser dyrene gerne de unge, søde skud af tagrørene med det resultat, at engen holdes åben. Det er vadefuglene glade for. Hvis der ikke er græsning på en strandeng, vokser den helt til med tagrør i løbet af kort tid. Det er få vilde dyr, der har glæde af en skov af tagrør. Men visse sangfugle, skægmejsen og rørdrum er tilpassede rørskovene.

Strandkål:

Hører til korsblomstfamilien. Flerårig urt. En imponerende bred og kraftig plante, der med sine kålblade skiller sig ud fra strandens øvrige planter. Bladene er blågrå, glatte og kødfulde. Vokser på sandet-stenede strandbredder og kystvolde. Frugterne er som små, grønne bolde, der kan flyde på vandet og på den måde bliver spredt.

Planten har været dyrket i 1800-tallet, men mest som specialitet og delikatess beregnet på københavnernes finere middage de første måneder af året. Blegede stængler blev dyrket og spist som en slags asparges. I vore dage kan den købes på planteskoler som gammeldags haveplante. Strandkål er i familie med de almindelige kålsorter: Hvidkål, Rødkål osv., men ikke nært beslægtet.

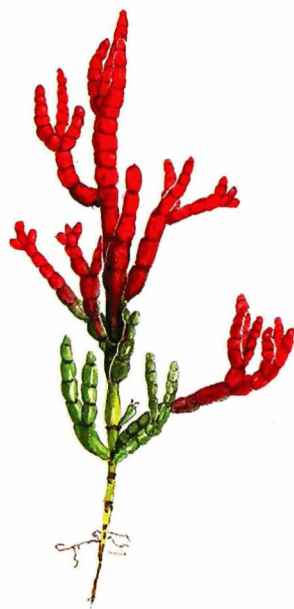

Kugle-museurt:

Hører til kurveblomstfamilien. Et-årig. Navnet Museurt kan måske hentyde til plantens bløde hår, der gør den "muse-agtig" at røre ved. Kugle-Museurt har sine blomster (kurvene) samlede i 1 cm tykke, kugleformede hoveder. Blomstrer i juli og august, frøene spirer i sandet, lidt bar, men næringsrig jord. Kugle-museurt kendes især på, at den er mere forgrenet end de to andre arter. Ses på Enehøje, hvor den nogle steder har kunnet brede sig som et smukt, gråblåt tæppe af lodne spirer. På øen vokser også Ager-Museurt og Liden Museurt. Kugle- og Ager-Museurt regnes for "temmelig sjældne".

Kveller:

Hører til Salturt-familien og Kveller kaldes da også for Salturt. Et-årig urt. Denne ejendommelige plante kan vanskeligt forveksles med andre. Den har glatte, væskefyldte stængler uden blade og er cirka 10-15 cm høj. Farven varierer fra lysegrønt i foråret til en flot rød kulør hen på efteråret. Den vokser langs læ kyster på strandenge og dyndflader. Kveller er en af de første planter, der indfinder sig, når der aflejres dynd, som langsomt bliver til nyt land. Derfor kaldes den for en pionerplante. Ved Nakskov Fjord støder vi på kveller hist og her, men især den lille ø Smedeholm i Bogøbugten er rød af kveller om efteråret.

Strandbede:

Hører til Salturt-familien. To-årig urt. Denne brede plante med liggende stængler og blanke blade anses for at være stamfader til rødbede, sukkerroe og runkelroe. Faktisk ligner den en liggende sukkerroe, som vokser på stranden. Hundreder af års forædlingsarbejde har ført til vore dages dyrkede former.

Roden er nærmest en pælerod, men smager man på lidt af den, er man ikke i tvivl om dens slægtskab med sukkerroen. Den vilde form kan krydse med dyrkede former og få frugtbart afkom. Dette er en af grundene til modstanden mod roundup-resistente sukkerroer, idet man frygter følgerne af eventuelle krydsninger. Strandbeden er almindelig ved